

ว่าให้ได้เท่านั้น ๆ จนตาย ก็ตายไปเปล่าไม่มีคำว่าอิมพอกจากกิเลสตัวโลภมาก

กระตุกเจ้าของเพียงที่กล่าวมานี้ กิเลสตัวโลภมากหาก็สยบลงไม่กล้าลุกลามปามไปมากเลย นี่แลธรรมปราบกิเลสตัวโลภมาก ถ้าอยากมีความสุขจงพากันนำไปปราบกิเลสตัวไฟลามทุ่งให้ดับมอดลง ใจจะเป็นสุขอย่างไม่คาดไม่ฝัน ที่จะให้มีความสุขเพราะความโลภมากจนให้เพียงพอนั้น จนวันตายก็ตายไปเปล่า ทั้งที่หิวโหยด้วยความอยากความโลภอยู่นั้นแล จะไม่มีวันพอดตลอดกับกัลป์ หรือเลยนั้นไปเป็นแสนกัลป์ล้านกัลป์

เพราะสัตว์ในแดนโลกธาตุนี้ ไม่เคยมีสัตว์โลภรายใดมีความสุขเพราะความโลภมาก และเพราะมันพอดตัวอิมตัว นอกจากลดความโลภลงด้วยธรรมโดยลำดับจนไม่มีเหลือภายในใจเท่านั้น จึงจะถึงหนองอ้อแห่งความสุขอันแท้จริงว่า อ้อ ใจไม่มีความสุขอย่างอศรรย้อย่างนี้ละหรือ ใจไม่มีความอิจฉาริษยาผู้อื่นมีความสุขอศรรย้อย่างนี้หรือ ใจไม่มีราคะตัณหาน้ำล้นฝั่งท่วมหัวใจบีบบังคับขี้ขยำหัวใจ เป็นความสุขอศรรย้อย่างนี้หรือ หนองอ้อ อุทานความสุขจะผุดขึ้นที่ใจดวงนั้นเอง ในทันทีทันใดที่กิเลสตัวมหาก็ทั้งหลายเหล่านี้หลุดลอยไปจากใจ

ฉะนั้นการนำธรรมมาปฏิบัติ ธรรมก็ศักดิ์สิทธิ์ในตัวเรา แม้เราเองก็ศักดิ์สิทธิ์ต่อตัวเองและยังจะเป็นที่เคารพนับถือและเป็นที่ยึดเหนี่ยวของผู้อื่นอีกมากมาย จนถึงขั้นหาประมาณไม่ได้โน่นแล นี่คือผลแห่งการปฏิบัติธรรมเห็นผล อัยมกทันตา ผิดกับการนับถือเฉย ๆ ลอย ๆ อยู่มาก จงจดจำเอาไปปฏิบัติเพื่อความศักดิ์สิทธิ์แก่ตัวเองก็พอดแล้ว

ถาม แหมความโลภมากอยากไม่มีความพอดเป็นเบรคห้ามล้อนี่ มันทำคนให้เสียคนได้จริง ๆ นะท่านปู่ ธรรมวันนี้ถึงใจ นับแต่เกิดมาก็มีวันนี้ที่ป้อนำความโลภออกประกาศโทษให้กระผมรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งจริง ๆ

ตอบ ราคะตัณหา ความโลภ ความโกรธ เมื่อเทียบทางโลกแล้วก็คือตัวมหาก็มหาอำนาจบีบหัวใจสัตว์นั้นแล จะเป็นบุญเป็นคุณอะไรเพราะมันทั้งสามนี้ ที่มันสนุกเรื่องอำนาจก็เพราะสัตว์โลกเคารพบูชามันนั่นเอง เวลานี้ทั่วโลกกำลังเทิดทูนและบูชามันอย่างเปิดเผยและออกหน้าออกตา ไม่สะดุดใจกระตาดอายธรรมเครื่องปราบมันบ้างเลย อะไร ๆ ก็เป็นศิลปะไปหมด ปู่ก็ไม่ทราบว่าจะศิลปะมันคืออะไร มันคือการเห่าหอนอีกที่กทั่วบ้านทั่วเมืองในฤดูเดือน ๑๒ นั้นหรือ มันคือตัวโลภมาก ๆ จนหมดยางอาย พลิกกินคว่ำกินหงายกิน กินทั้งสันทั้งคม กินทั้งชั้นทั้งล่อง กินไม่อัดไม่อั้น ขอแต่มีช่องกินนั้นหรือ หรือมันคือตัวแดง ๆ ตาแดง ๆ เหมือนพริกสุกเวลามันแสดงฤทธิ์เต็มทีกับที่ไม่พอใจนั้นหรือ นี่หรือศิลปะ ๆ ที่โลกนิยมกันนะ

มิใช่ ท่านปู่ คำว่าศิลปะคือความฉลาดรอบรู้ในสิ่งต่างๆ รอบตัว หรือเรียกว่า ศิลปวิทยา ความรู้ในแง่ต่างๆ เช่นช่างจักสาน ช่างบ้านช่างเรือน ช่างวิชาชีพแขนงต่างๆ เหล่านี้รวมแล้วเขาเรียกว่าศิลปะ

ปู่ถาม อย่างนั้นหรือ ปู่เกิดมาแก่แดดแก่ลมเปล่าๆ ไม่รู้ศิลปะกับเขา ทางโลกก็เคยครอง อยู่หลายปีก่อนออกบวช แต่สมัยนั้นไม่เคยสนใจกันในคำว่า ศิลปะละแปะเหมือนคนสมัย ปัจจุบันซึ่งรู้ไปเสียทุกแง่ทุกมุม แต่สังเกตดูคนสมัยปู่โน้นเขามีความสุขกันอย่างธรรมชาติ สุขเรียบๆ สุขไม่แพรวพราวผาดโผนเหมือนคนสมัยนี้ ดูแล้วผิดกันอยู่มาก ถ้าเป็นอาหารก็ อาหารธรรมชาติ ไม่มีหลายรสหลายชาติเหมือนอาหารในสมัยปัจจุบันซึ่งหลากหลายหลากสี ที่สุด คนโง่ๆ อย่างปู่เลยไม่รู้จักกินกับเขา ทั้งไม่รู้เป็นความเป็นหวานด้วย ที่สามารถปรุงอาหารหวานควาได้หลายรสหลายชาติเช่นนี้ก็เรียกว่าศิลปะ ไข่หรือเปล่า ไข่ จัดเป็นแขนงหนึ่งของศิลปะแหละท่านปู่

สำหรับปู่เองซึ่งแก่จวนจะเข้าอยู่ยู่แล้วมันเฉยๆ ไม่กระตือรือร้นกับสิ่งเหล่านี้ มีอะไรกินอะไรที่ไม่กังวลสิ้นเปลือง ก่อความทุกข์ความฉิบหายมากเกินไปแล้ว พอ กินพอใช้กันทั้งนั้น แล้วก็มีความสุขดี ไม่หมუნตัวเป็นเกลียวไปกับมัน คนเราเมื่อหาความสบาย อะไรมันสบายก็ควรใส่ใจและหมუნตัวไปทางนั้น ถ้าเห็นโทษของกิเลสตัวฟุ้งเพ้อเห่อ เหมตามทางของชาวพุทธ นอกจากจะเห็นคุณค่าของมันที่พาโลกให้เป็นกัณฑ์หน้าซัดเซียว มองกันไม่ทั่วหน้า ฆ่ากันราวกับใบไม้ร่วง ก็เป็นกรรมของสัตว์เอง แม้ธรรมเครื่องแก้กิเลส แลกองทุกข์มีอยู่ก็ช่วยอะไรไม่ได้ถ้าเจ้าของไม่นำออกมาช่วยตัวเอง เช่นเดียวกับปืนมีอยู่แต่ ไม่นำออกมาต่อสู้เสือที่กำลังคำราม ปล่อยให้เสือกัดตายเปล่าๆ ฉะนั้น

ถาม ขอรบกวนถามปู่เรื่องพระรัตนตรัย ได้ทราบเขาเล่าลือว่า พระรัตนตรัย สบายท่านพระอาจารย์มัน ภูริทัตตเถระ ทางภาคอีสานมีมากกว่าภาคอื่นๆ ไข่ไหมปู่

ตอบ ดูจะมีมากดังคำเขาเล่าลือ เพราะป่าทางภาคอีสานยังมีอยู่มากพอหลบซ่อนตัว บำเพ็ญภาวนาได้สะดวก ประการสำคัญผู้ให้กำเนิดกรรมฐานในสมัยปัจจุบันคือท่านหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านก็เป็นคนภาคอีสาน เวลาบวชแล้วท่านมักบำเพ็ญอยู่ทางภาคอีสาน มากกว่าภาคอื่นๆ ยิ่งวาระสุดท้ายแห่งอายุท่านก็อยู่ภาคอีสานและมรณภาพที่ภาคนี้ทั้งสอง องค์ เวลาท่านยังมีชีวิตอยู่ก็ได้ให้การอบรมพระเณรเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นพระรัตนตรัยจึงมักมีอยู่ทางภาคอีสานมากกว่าภาคอื่นๆ

ถาม เวลานี้ยังมีมากอยู่หรือเปล่า

ตอบ ยังมีมากอยู่ แต่ครูอาจารย์ที่ประชาชนพระณเรศรณันบถือ รู้สึกวิ่งโรยไปมาก
องค์นั้นล่องไป องค์นี้ล่องไปซึ่งมีแต่องค์สำคัญๆ ทางจิตตภาวนาแทบทั้งสิ้น

ถาม เวลานี้ยังมีองค์ใดบ้างที่สำคัญทางจิตตภาวนา ปู่จะพอเมตตาบอกลูกหลาน

ตอบ เรื่องเมตตา นั้น เมตตา แต่ไม่อาจบอกได้ เพราะท่านไม่ใช่ปลาเน่าพอจะประกาศ
ขายทอดตลาดนี้

ถาม ก็เห็นท่านพูดกันอยู่ว่า องค์นั้นเป็นอย่างนั้น องค์นั้นดีทางนั้น องค์นั้นดีทางโน้น
สำหรับปู่ทำไมบอกไม่ได้

ตอบ ปู่ไม่มีภูมิในทางทำนายทายทักท่านผู้ใดได้ แม้ปู่เองยังไม่เห็นทำนายตัวเองได้ว่าจะ
ตายเมื่อไร ร่างกายแก่มาขนาดนี้แล้วซึ่งน่าจะพอทำนายตัวเองได้ จะไปวอดเก่งเที่ยว
ทำนายท่านผู้อื่นอย่างไรกัน เพราะธรรมไม่เหมือนโลกไม่เหมือนภาพยนตร์ พอจะประกาศ
โฆษณาให้คนมาชมแบบภาพยนตร์นี้

ถาม เมื่อไม่ประกาศบ้าง พระอุดมกรรมฐานท่านจะรู้ได้อย่างไรว่า ครูอาจารย์องค์ใดดี
ทางใด องค์ใดมีความรู้ความสามารถทางสมถวิปัสสนา วิชชาวิมุตติ องค์ใดได้ชั้นใดภูมิใด
พระอุดมคัมภีร์ทั้งหลายจึงจะมาศึกษาอบรมกับอาจารย์องค์นั้นๆ ได้ถูกต้องไม่ผิดพลาด

ตอบ พระอุดมกรรมฐานผู้แสวงหาความรู้ความฉลาด แต่ถ้าจะโยงขนาดนั้น ก็ไม่ควรอยู่
ให้หนักศาสนา เพราะพระพุทธเจ้ามิได้สอนคนสอนพระให้โง่ แต่สอนเพื่อความฉลาดทุก
แง่ทุกมุมแห่งธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว อย่างหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ไม่เห็นท่านประกาศ
ตัวเองว่ารู้และฉลาดในธรรมแง่ใด ท่านชอบบำเพ็ญตนอยู่แต่ในป่าในเขาเป็นประจำจนเป็น
นิสัย ราวกับท่านไม่เคยเกิดกับบ้านอยู่กับเมืองเลย แต่ครูอาจารย์ใดละจะมีลูกศิษย์ลูกหา
ทั้งพระณเรศและประชาชนฆราวาสมากกว่าท่านทั้งสองนี้ ท่านเหล่านั้นรู้ได้อย่างไรจึงพากัน
หลั่งไหลไปศึกษาอบรมกับท่านจนกระทั่งท่านละชั้นธัมมจักกัปปวัตถีย์ ลูกศิษย์ท่านมีมากทั่วประเทศไทย
กระทั่งประเทศลาวโน้น ท่านเหล่านั้นรู้ได้อย่างไร

ให้ตนไปรู้ไปเห็นเองฟังเองสังเกตเองทุกแง่ทุกมุม บรรดาอาการที่แสดงออกจาก
ท่านนั้นแล มันถนัดชัดเจนดี ดีกว่าตื่นข่าวกันแบบลมๆ แล้งๆ สุดท้ายก็หาตัวหาตนไม่ได้
เป็นไหนๆ พระอุดมกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นมาตั้งเดิม นั้นท่านเป็นธรรมไม่มีโลกเข้า
แฝงเลย ไม่พูดพล่ามเรื่องอะไรๆ เกี่ยวกับบรรดากับธรรมอย่างง่ายตาย ท่านพูดเฉพาะพวก
เดียวกันที่มีความรู้ทางจิตตภาวนาคัลลยคลึงกันและไวใจกัน ท่านจะพูดเรื่องธรรมปฏิบัติ
ล้วนๆ ต่อกัน ใครรู้เห็นอย่างไรจากการปฏิบัติจิตตภาวนา ท่านคุยธรรมปฏิบัติกันอย่าง
เอาจริงเอาจัง ฟังแล้วเพลินไม่ยากให้จบลงอย่างง่ายๆ เรื่องที่ท่านจะพูดธรรมภายในใจ

เช่น สมถวิปัสสนา สมาธิ สมาบัติ มรรคผลนิพพานที่ตนรู้ตนเห็นให้ใคร ๆ ฟังแบบพล่าม ๆ นั้น อย่าฝันลมฝันแล้งว่าจะได้ยินจากท่านง่าย ๆ ก็ท่านไม่พูดนี้ ท่านทำตัวราวกับพระเชอ บัดชบนั้นแลถ้ายังไม่สนิทกัน

สมมุติมีใครไปตีสนิทในขณะที่ไปพบเห็นท่านครั้งแรก ปากบอนอวดรู้ตัว พระไตรปิฎกเต็มพุง พูดคุยอวดท่านเรื่องสมาธิ สมาบัติ มรรคผลนิพพาน ทิพพโสด ทิพยจักขุ ตลอดจนภิกขุญาพิสดารต่าง ๆ ท่านจะปิดปากอย่างสนิทเลย แต่จะคอยฟังแง่หนัก เบาแห่งธรรมจากผู้มาคุยด้วยทุก ๆ ระยะเวลาไม่คลาดเคลื่อนเลื่อนลอยจนจบ หากเป็นธรรม เกิดจากภาคปฏิบัติจริง ๆ และเจตนาเป็นธรรมของผู้มาคุยด้วย ท่านจะช่วยแนะให้ ตามลำดับแห่งจุดที่ผู้นั้นยังบกพร่องโดยที่ท่านไม่รู้ไม่เข้าใจ แต่จะถามท่านสุมสุมทำนั้น ท่านไม่เล่นด้วย และหาทางออกตัวโดยอุบายต่าง ๆ เช่น ผมหรืออามาไม่รู้ไม่เข้าใจเป็น ต้น และปิดปากเงียบ นี่คือนิสัยของพระอรุณคกรรมฐานที่ท่านเป็นธรรมและรักสงวนธรรม โดยมากท่านปฏิบัติกันอย่างนี้ แม้จะรู้เห็นธรรมมากน้อยลึกตื้นหยาบละเอียดเพียงไร ท่าน จะพูดคุยในวงและคณะของท่านโดยเฉพาะ ท่านไม่ประกาศโฆษณาตนและธรรมแบบ โลก ๆ เพราะท่านทราบว่โลกกับธรรมนั้นต่างกันแม้จะอยู่ด้วยกัน ท่านจึงรักสงวนธรรม

ส่วนพวกเราประเภทขายก่อนซื้อ เน่าก่อนสุก สุกก่อนห้าม พล่ามก่อนรู้ พอมาเจอ กัน เป็นยังงใจจิตถึงไหนแล้ว ถึงพรหมโลกหรือยัง ได้ไปเที่ยวสวรรค์ไหมคินนี้ ได้ไปดู สัตว์นรกบ้างไหมคินนี้ ได้ตรวจดูจิตผมไหมคินนี้ ได้ตรวจดูจิตคน.....นั้นไหมที่เขามาขอให้ ตรวจดูให้หะ ผมเองยังเลยเพราะยุ่งกับตรวจดูกรรมของ.....เขา เขามาให้ตรวจดูให้ คิน นี้ยังจะต้องตรวจดูกรรมเวรของ.....เขา คนนี้กรรมหนามาก ระโยงระยางด้วยสายกรรมสาย เสรจนแทบมองไม่เห็นตัวจริง คู้ยเขี่ยตัดฟันกันยกใหญ่กว่าจะได้ความจริงออกมาบอกเขา คนนี้ต้องให้เขาทำบุญอุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร โรคเขาจึงจะบรรเทา แต่หาหยนั้นไม่หายแน่ เพราะเขายังมีกรรมหนักมาก ปกติผมหรืออามาไม่ว่าง ต้องช่วยเพื่อนมนุษย์ตลอดทั้งวัน ทั้งคิน ต้องแนะต้องบอกให้เขาสะเดาะเคราะห์เพราะระยะนี้ดวงเขาไม่ดีเลย ดาวอะไรต่อ ดาวอะไรทับกันยุ่งหมดและต้องแนะต้องบอกหลายด้านหลายทาง เพราะคนหนึ่ง ๆ ล้วน หาบเคราะห์หาบกรรมมาให้เราดู เราช่วยแทบเป็นแทบตาย ท่านไม่ได้เหมือนพวกเราชาว ฉลาดก่อนโง่ดังที่กล่าวมา

พระอรุณคกรรมฐานองค์ใดรายใดก็ตามแสดงออก จะเป็นสมัยหลวงปู่มั่นยังอยู่หรือ ปัจจุบันนี้ก็ตาม องค์นั้นรายนั้นจะอยู่กับหมู่คณะไม่ได้ พระท่านรังเกียจ อย่างน้อยท่านก็ ชุบชิบกัน มากกว่านั้นก็ทำเรื่องขึ้นหาครูอาจารย์เพื่อเรียกมาชำระอธิกรณ์ นรก-สวรรค์ให้

สิ้นไปจากวัดจากหมู่คณะ เพราะแบบนี้มันแบบหากิน มีใช้แบบหาอรรถหาธรรมดังพระ พุทธองค์แลสาวกพาหา เข้าใจใหม่ อย่าว่าปู่ดูนะ เราพูดตามความจริงของวงกรรมฐานสาย หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่าน

ถาม แหมซึ่งมากปู่ วันนี้ได้ฟังการปฏิบัติธรรมของวงพระอุดมกรรมฐานสายหลวงปู่ เสาร์ หลวงปู่มั่น อย่างถึงใจและเป็นคติไปนาน แต่ก่อนปู่ไม่เห็นเล่าวงพระอุดมค์เหล่านี้ ให้หลานๆ ฟังบ้าง

ตอบ ใครมาก็พูด ใครมาก็พาล่าม ใครมาหากก็ฟังบ้านน้ำลายทะเลลูฟ้า เรื่องพระอุดมค กรรมฐานสายหลวงปู่เสาร์ ปู่มั่น ไม่ทราบเขามาหาเพื่อเรื่องราวอะไร ตะกี้นี้ก็พูดกันอยู่ แล้วสดๆ ร้อนๆ ยังจะเป็นผู้รับเหมาเรื่องเหล่านั้นเสียเองอะไรกัน การพูดควรพูดเรื่อง อะไรที่เหมาะสมกับกาลสถานที่บุคคลค่อยพูด ไม่ใช่ใครมาหากก็จะพูดแต่เรื่องเดียว เขาก็ เอื่อมกันทั่วโลกละซิ นี่หลานๆ ถามก็พูดกันไปตามเรื่องราวที่อยากทราบอย่างนั้นเอง

ถาม ครั้งพุทธกาลเที่ยวอุดมกรรมฐาน กับสมัยนี้ที่คณะอุดมค์ของปู่เสาร์ ปู่มั่นและปู่ เทียวต่างกันหรือเหมือนกันปู่

ตอบ ถ้าดูตามพุทธประวัติ สาวกประวัติ ตลอดท่านจาริกไว้ในคัมภีร์ก็คิดว่าเป็นปฏิบัติทา ที่ลูกศิษย์เดินตามครู แต่จะพูดว่าเหมือนครั้งพุทธกาลนั้นปู่ไม่อาจเอื่อม เพราะระหว่าง พญาราชสีห์กับหนูนั่นผิดกันมาก จึงไม่ควรนำมาเทียบกัน การกราบไหว้ท่านปฏิบัติตาม ธรรมที่ท่านทรงเมตตาสั่งสอนนั้น เห็นว่าเป็นสามเณรเหมาะสมแล้ว จึงตะเกียกตะกาย ปฏิบัติกันไปดังที่เห็น ๆ กันอยู่นี้แหละ

ถาม ที่ปู่ว่าธรรมได้มาจากความอดอยากขาดแคลนและเดนนตายนั้น อดอยากอย่างไรปู่ ไม่มีคนใส่บาตรให้ฉันอย่างนั้นหรือ

ตอบ เรื่องคนใส่บาตรนั้นมี พระกรรมฐานไปอยู่ที่ไหน ตามธรรมดาแล้วไม่อดอยากด้วย ปัจจัยสี่ เพราะเขาเคารพเลื่อมใสเป็นพื้นเพของใจอยู่แล้ว ที่ว่าอดอยากขาดแคลนนั่น เป็น เพราะท่านฝึกท่านทรมานตนเองเพื่ออรรถเพื่อธรรมที่ท่านมุ่งมั่นอยากรู้อยากเห็น ท่าน จึงฝึกทรมานด้วยการปฏิบัติโดยวิธีต่างๆ เช่น เอาอาหารแต่น้อยแม้มีมาก ฉันน้อยๆ แม้อาหารมีมาก ไม่ฉันทิ้งไม่ไปบิณฑบาตเป็นวัน ๆ ไปเป็นครั้งคราว เพื่อเร่งภาวนาให้หนักขึ้น

ถาม ไม่อดอาหาร ไม่ผ่อนอาหาร ไม่อดอยากขาดแคลน ภาวนาไม่ได้หรือปู่

ตอบ ภาวนาได้ แต่จะได้ผลเพียงไรหรือไม่นี้เป็นอีกกรณีหนึ่ง ดังชาวบ้านเขาภาวนากัน เขาก็ไม่อดไม่ผ่อนอาหารไม่ทรมานมากเขาก็ภาวนาได้ แต่ผลของเขาเป็นอย่างไร ปู่ไม่ได้ ถามเขา

ถาม การฝึกกรรมด้วยวิธีต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้นได้ผลอย่างไรบ้างปู่

ตอบ การฉันทน้อยและการไม่ฉันทเป็นวันๆ ไปนั้น ทำให้ไม่โง่งมงาย ตั้งสติได้ดี ใจสงบได้ง่ายกว่าฉันทตามปกติ ปัญญาคล่องตัวดีกว่าปกติ นี่หมายถึงผู้ถูกกับจริตนิสัย ร่างกายลดกำลังลงกว่าปกติย่อมไม่หับจิตมาก การฝึกจิตทั้งด้านสมณะและด้านวิปัสสนาก็ง่ายกว่ากัน ท่านจึงมักกรรมอยู่เสมอ เพื่อการดำเนินจิตได้สะดวกและรวดเร็วกว่าที่ไม่ฝึกกรรมดังที่กล่าวมา

ถาม พระรัตนตรัยที่ท่านชอบฝึกกรรมตน อยู่แบบอดๆ อดยากๆ อย่างนี้ เหมือนกันหมดหรือ

ตอบ ไม่หมด แต่ส่วนมากท่านมักกรรมกันด้วยความพอใจ สมครใจ ไม่มีใครบังคับ การฝึกกรรมดังที่กล่าวมา จิตใจสงบ ร่างกายก็เบา ไม่กดดวงใจให้คิดฟุ้งซ่านไปในทางที่ผิดที่เป็นข้าศึกต่อธรรม เมื่อใจสงบคนเราย่อมสะดวกสบายไม่ดิ้นรน สติปัญญาพอมีทางคิดอ่านไตร่ตรองอรรถธรรม ไม่เป็นความคิดความปรุงที่กิเลสควบคุมรุมกัดรุมทิ้งไปเสียหมด ยังพอปรากฏเป็นอรรถเป็นธรรมขึ้นมาให้ได้ชมบ้างสมกับมาแสวงธรรม

ถาม ถ้าใจไม่สงบ ท่านคิดอรรถคิดธรรมไม่ได้หรือ จึงต้องฝึกให้ใจสงบก่อนแล้วค่อยคิดอรรถคิดธรรมตอนจิตสงบแล้ว

ตอบ เรื่องคิดนั้น คิดได้ แต่พอคิดธรรมติดมือขึ้นมา กิเลสที่รุ่มล่อมอยู่รอบหัวใจคว้าเอาไปกินหมด เจ้าของมองไม่เห็น เพราะกิเลสตัวสัญญาอารมณ์มันรวดเร็วมาก เกินกว่าสติปัญญาธรรมดาโลกๆ จะตามทัน ฉะนั้น ท่านจึงสอนให้ฝึกอบรมจิตให้สงบด้วยสมณะก่อน พอมีสบายยังตั้งตัวได้บ้างแล้วก็สอนให้พิจารณาทางปัญญา การที่จิตสงบนั้นผลเป็นความเย็น ไม่ดิ้นรนกวัดแกว่ง จิตเชื่อง ถ้าเป็นน้ำก็สงบนิ่ง เมื่อนิ่งนานเข้าก็ใสสะอาด จิตที่สงบจากอารมณ์กวนใจก็ทำนองเดียวกัน เมื่อนำออกพิจารณาทางด้านปัญญาย่อมไม่ดิ้นรนกวัดแกว่ง ตั้งหน้าทำหน้าที่ตามสติที่ควบคุมและสั่งงานในการพิจารณา

การพิจารณาส่วนมากถือกายเป็นเป้าหมายแห่งการพิจารณา โดยความเป็นอสุภะ อสุภังปฏิกุสโสใครกไม่สวยงามบ้างในขั้นเริ่มต้น พิจารณากลับไปกลับมาจนเป็นที่เข้าใจว่าเป็นอสุภะไม่งาม เป็นปฏิกุสจริงๆ ตามความพิจารณา หลายครั้งหลายหนใจย่อมยอมจำนนต่อปัญญาและเชื่อว่าเป็นอย่างนั้นจริงๆ จิตก็ยิ่งมีความสว่างามแพรวพราวและอาจหายไปโดยลำดับของการพิจารณา เมื่อพิจารณาไปมากจิตมีความอ่อนเพลีย ก็นำจิตเข้าพักสงบอารมณ์ในสมาธิ ทำสลับก้นไปตามวาระของการทำงานและหยุดงาน

ถาม มีบางอาจารย์สอนว่า ให้พิจารณาปัญญาไปเลย ไม่จำเป็นในการทำสมณะ คือความสงบใจก่อน นั้นจะไม่ขัดกันหรือปู้

ตอบ ถ้าเราไม่ไปขัดเขาและเขาก็ไม่มาขัดการปฏิบัติของเรา ก็ไม่มีอะไรขัด เขาชอบทำอย่างนั้นก็เป็นเรื่องของเขา เราทำเช่นนี้ก็เป็นการปฏิบัติของเรา และเพื่อเราเองมิได้เพื่อใคร เพราะธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นสมบัติกลาง ใครจะแสวงหาด้วยวิธีใดก็ได้ ไม่มีใครไปห้ามและกีดขวาง ส่วนถูกหรือผิดนั้นต่างเป็นผู้รับผิดชอบของตัวเอง ผู้อื่นมิใช่ฐานะจะเข้าไปเกี่ยวข้องถ้าเขาไม่ขอให้เกี่ยวข้อง เรื่องก็มีเท่านั้น หลานสงสัยอะไรและเป็นกังวลกับใคร เวลานี้ปู้พูดกับหลาน ปู้สอนหลานต่างหาก มิได้สอนใครพอจะนำเรื่องของผู้อื่นเข้ามาเป็นกังวลใจให้ยุ่งไปเปล่าๆ

ถาม เห็นเขาสอนกันอย่างนั้น หลานสงสัยที่ไม่เข้ากันกับที่ปู้สอนอยู่เวลานี้จึงได้เรียนถาม ถ้าผิดก็ขอประทานโทษด้วย หลานไม่เข้าใจจริงๆ ในเรื่องภาวานี้ปู้

ถาม การทำทุกรกิริยาของพระพุทธเจ้า โดยทรงอดพระกระยาหารไม่เสวย ๔๙ วัน กับที่พระอัฐมครมฐานท่านอดอาหาร ไม่ฉันเป็นวันๆ และหยุดฉันเป็นพักๆ ไปนั้น ผิดกันกับที่พระองค์ทรงทำหรือไม่

ตอบ พุดการอดไม่ฉันของพระอัฐมครมกับของพระองค์นั้น ไม่ผิดกัน คือไม่ฉันเหมือนกัน แต่ที่ผิดกันนั้นผิดตรงที่พระองค์หวังความตรัสรู้ธรรม ด้วยการอดพระกระยาหารอย่างเดียว ไม่มีจิตตภาวนาเข้าช่วย ส่วนพระอัฐมครมท่านอดเพื่อภาวนาสะดวกและหวังรู้ธรรมจากการภาวนา มิได้หวังรู้ธรรมจากการอดอาหารอย่างเดียว ต่างกันตรงนี้

ถาม เวลาอดอาหารไม่ฉันนั้น ท่านอดกี่วันปู้ ท่านจึงฉัน

ตอบ เอาแน่ไม่ได้ ตามแต่ละองค์ที่ท่านจะอดจะฉัน เพราะเป็นอัธยาศัยของแต่ละรายๆ ไป แม้องค์เดียวกันนั้น อดบางครั้งก็น้อยวัน เช่น ๓-๔-๕ วัน หรืออาทิตย์หนึ่ง บางครั้งท่านอดเป็นอาทิตย์ๆ จึงฉันก็มี องค์อื่นๆ ก็เช่นกัน เอาแน่ไม่ได้ ตามแต่ผลแห่งการภาวนาของท่านจะอำนวย

ถาม เวลาอดอาหารเช่นนั้น หิวมากไหมปู้

ตอบ ถ้าอยากทราบก็ลองอดดูซิจะรู้เอง ไม่จำเป็นต้องถามผู้อื่น แม้ถามก็ไม่เกิดประโยชน์ จึงไม่ตอบ

ถาม โอ้โฮ น่าสงสารท่านจับใจ ของเคยกินไม่กินต้องเป็นทุกข์แน่ๆ ยิ่งอดหลายๆ วัน ด้วยแล้วน่าจะสลบไปในบางครั้งนะปู้

ตอบ อาจเป็นไปได้ในบางรายและบางครั้งถ้าธาตุชั้นธาตุน้ำไม่สมบูรณ์ แต่ความสนใจของท่าน ไม่ได้อยู่กับความเมื่อยหิวอ่อนเพลีย มากไปกว่าความมุ่งมั่นต่อการรู้ธรรมเห็นธรรมที่กำลังบำเพ็ญอยู่อย่างขะมักเขม้นในเวลาเช่นนั้น ซึ่งเหมือนเข้าสู่สงครามระหว่างกิเลสกับธรรมภายในใจ

ถาม เวลาอดอาหาร ได้ฉันอะไรแทนบ้างไหม ปู่

ปู่ถาม ฉันอะไร

หลาน ก็ฉันน้ำอ้อย น้ำตาล ฉันโกโก้ กาแฟ หรือฉันผลไม้สุกชนิดต่างๆ ที่พอมีพอหาได้นั้นแหละ

ตอบ ถ้ายังจะกลัวตายเที่ยวฉันผลไม้ชนิดต่างๆ อยู่ก็อย่าอดให้ขายหน้าตัวเองและพระศาสนาละซิ พูดอะไรอย่างนั้น ผลไม้ก็คืออาหารเราดีๆ นี้เอง จะฉันได้อย่างไรในเวลาวิกาล แม้ที่ฉันได้ในเวลาวิกาล เช่น โกโก้ กาแฟ น้ำอ้อย น้ำตาล น้ำส้ม น้ำหวาน เพียงจะหาถ่ายรูปไว้ดูต่างหน้าเวลาหิวก็ยังไม่จะมีจะว่ายังไง ยังจะบินไปหาหมันที่ไหนให้ยุ่งเข้าไปอีก พูดกับคนไม่เคยอดเคยหิวนี้มันลำบาก เลยออกนอกกลุ่มออกทางไปกันใหญ่แล้วนี่

ถาม ขอประทานโทษปู่มาก ๆ หลานไม่รู้จริงๆ จึงถามซอกแซกออกนอกกลุ่มออกทางไป แล้วท่านจะฉันอะไรพอเยียวยาธาตุชั้นธาตุน้ำในเวลาเมื่อยหิวอ่อนเพลียมาก เพราะไม่ได้ฉันหลาย ๆ วัน

ตอบ จะฉันอะไรนอกจากน้ำในกาน้ำเท่านั้น ก็ท่านไม่วุ่นวายเหมือนผู้ถามนี่นา ท่านอดเพื่อภาวนาท่านจึงมีแต่ตั้งหน้าภาวนาอย่างเดียว ไม่ยุ่งกับอะไรทั้งสิ้นในเวลาเช่นนั้น เพราะท่านอดเพื่อทน เพื่อต่อสู้ ท่านไม่ได้อดเพื่อความอ่อนแอท้อแท้ล้มเหลว จิตท่านเข้มแข็งแม้ร่างกายธาตุชั้นธาตุน้ำจะอ่อนกำลังลงบ้าง ถ้าจิตท่านเหมือนที่ถามยุ่งอยู่เวลานี้ ท่านไม่อดให้เสียเวลา ไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น

ถาม เวลาอดหลาย ๆ วัน การภาวนาของท่านน่าจะดีท่านจึงทนได้ ถ้าเป็นอย่างหลานต้องคว่ำไบ้ไม้สติไบ้ไม้แห่งเข้าใจว่าเป็นผักแฉะ ๆ

ตอบ ก็ท่านไม่ใช่พระไบ้ไม้สติไบ้ไม้แห่งละซิ ท่านถึงอดถึงทนได้เพื่อประโยชน์อันไพศาล ซึ่งดีกว่าอาหารหวานคาวที่กินอยู่ทุกวันเวลาเป็นไหน ๆ พวกที่เห็นซี้ดีกว่าไส้ก็ทำไม่ได้ ผู้ที่เห็นไส้ดีกว่าซี้ก็ทำได้ไม่หวั่นไหว ตายเป็นตาย ขอให้ได้ครองอรรธครองธรรมอย่างสมใจก็เป็นทีพอใจแล้ว พระธุดงค์แต่ละองค์กว่าจะได้ธรรมครองใจก็แทบไปแทบอยู่นั้นแล จะว่าเป็นของง่ายตายหรือ เวลาชีวิตท่านเหลือเดนตายออกมา ใคร ๆ จึงชมแต่ผลท่านว่าท่านดี

อย่างนั้น ดิอย่างนี้ บทเวลาท่านจะตายอยู่ในป่าในเขา ในทางจกรม ในที่นี้สมาธิภาวนา ในความเพียรทำต่าง ๆ ไม่เห็นคิดกันบ้าง

เราเป็นชาวพุทธต้องมองเหตุบ้างซิ มองแต่ผลอย่างเดียวจะเกิดประโยชน์อะไร เกิดมาทั้งชาติก็มีแต่กินกับนอนและเที่ยวเตร็ดเตร่เร่ร่อนหาหัวนอนปลายเท้าไม่ได้ เป็นอยู่อย่างจำเจ จะหาความอบอุ่นแก่จิตใจได้ที่ไหน ก็มีแต่ความรุ่มร้อนเผาใจละซิ วันคืนหนึ่ง ๆ ผ่านไปต้องคิดหาสารคุณ อย่างมีแต่ความสนุกเฮฮา ตื่นลมตื่นแล้งกันไปไม่มีสาระอะไรติดตัวติดใจ จะหวังพึ่งอะไรมนุษย์เราซึ่งมิใช่ท่อนไม้ท่อนฟืน มันมีหัวใจดวงรู้ ๆ ครอบร่างอยู่กับทุกคน ทำไมไม่เหลือยวแล จะหวังพึ่งอะไรถ้าพึ่งใจตัวเองไม่ได้แล้ว พึ่งลมหายใจ ลมก็หมดไป พึ่งร่างกาย กายก็แตก พึ่งน้ำในกาย น้ำก็สลาย พึ่งไฟในกาย ไฟก็กระจาย กายทั้งร่างมีแต่เรื่องแตกกระจาย แล้วจะพึ่งอะไร พึ่งบ้าน บ้านก็จะพัง พึ่งสมบัติเงินทองก็ล้วนแต่สิ่งจะพังทลาย ยังเพลินเมามัวมั่วสุขอยู่หรือ มนุษย์เราตัวฉลาดแท้ ๆ ไม่สมควรกับความ เป็นดังที่กล่าวมา

ความดีมีอยู่ แสงหาชิ มนุษย์ทั้งหลายท่านหาความดีได้ ทำไมเราหาไม่ได้ เวลาไปหาความเลวทรามต่ำช้าทำไมหาได้ สิ่งเหล่านั้นมันวิเศษวิโสอะไร ถ้ามันพาคนให้วิเศษ มนุษย์พากันวิเศษเลิศโลกไปนานแล้ว ไม่จมปลักดั่งที่เห็นกันอยู่นี้เลย จึงไม่ควรเพลินเพลิน ไม่ควรมัวเมาไม่เข้าเรื่องอยู่เปล่า ๆ อะไรดีมีสาระรีบแสวงหา เวลาตายจะมีที่ยึดที่เกาะ ไม่เป็นไฟทั้งกองไปเสียถ่ายเดียว คนหมดที่พึ่งหมดที่อาศัยเป็นคนตีวิเศษละหรือ ในโลกก็เห็น ๆ กันอยู่ยังจะสงสัยอะไรอยู่อีก ถ้าไม่อยากจนนะ

เห็นไหมปุเวลาเผ็ดร้อนแผดเผาปุเอาจริง เพราะสงสารมนุษย์ที่มัวเพลินเพลินกับเงาไม่เข้าเรื่องราวกับเด็กกอมมือ ตายแล้วก็จะล่มจมกันที่น่าเสียดายและสงสารมาก แต่ช่วยอะไรไม่ได้ พวกกันทำตัวเหมือนสัตว์ที่เขาขังไว้ตมแกงเป็นอาหาร ยังมัวเพลินกันอยู่ ดูซิ สัตว์ที่เขากำลังจะไปฆ่ามันรู้ตัวเมื่อไร ยังเพลินกัดหญ้าไปตามทาง ถ้ามันรู้จะไม่เพลินกัดหญ้าเป็นอันขาด นอกจากมันจะไล่ชีวิตไล่ชนคนที่จูงมันพุ่งทะลุไปในเวลานั้นเท่านั้น คนที่เชื่อธรรมที่ให้ความปลอดภัยไว้ทุกซอกทุกซอกแก่สัตว์โลก ก็เป็นคนประเภทสัตว์ที่รู้ตัวว่าเขากำลังจะไปฆ่ามันเอง จะไม่ประมาทนอนใจ ริดโลกอบโกยกันแบบสัตว์กัดกินหญ้าตามทางในเวลาที่เขาจะไปฆ่า จะงดสิ่งเลวร้ายมหากภัยแก่ตนและผู้อื่นทันทีไม่ชักช้า ก้มหน้าทำแต่ความดีงามสุจริตยุติธรรมต่อกันถ่ายเดียว โลกก็สงบร่มเย็นเพราะต่างเห็นใจกัน นี่พูดเรื่องพระรุดงค์เลยรุดงค์เข้าบ้านเข้าเมืองไปหมด แทนที่จะรุดงค์เข้าป่าเข้าเขาอย่างเดียวดังพระรุดงค์กรรมฐานท่านเที่ยวไป เอาละเหนื่อยมาก เพราะเร่งเครื่องมากลืมหืมความแก่ไป

ถาม อัจฉรย์ธรรมปุจนชนลุก ปู่ไปเอามาจากไหน เวลาพูดเป็นน้ำไหลไฟสว่างไปที่เดียว ไม่มีติดมีช่องเลย และอัครรย์พระรุดงค์ท่านที่อดทนมาก ผิดกับชาวบ้านราวฟ้ากับดิน ที่เดียว

ถาม วันนี้พวกลูกหลานมาจากกรุงเทพฯ มาขอพรปีใหม่เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว และหน้าที่การงาน ขอหลวงปู่ได้โปรดพรปีใหม่แก่ลูกหลานด้วยเถิด

ตอบ คำว่า พร ธรรมท่านแปลว่า ประเสริฐ สิ่งใดดี สิ่งใดประเสริฐ ขอให้ลูกหลานพากัน แสวงหาและชวนชวยให้เกิดให้มีขึ้นในตนและครอบครัวของตน ตลอดส่วนรวมไม่มี ประมาณ เพราะคำว่าของดีของประเสริฐนั้น มีอยู่ที่ไหน มีอยู่กับผู้ใด มีอยู่กับครอบครัว ใด สังคมใด ที่นั่น ผู้นั้น ครอบครัวนั้น สังคมนั้น ย่อมชุ่มเย็นเป็นสิริมงคล

ถาม คำว่า ของดี ของประเสริฐ ที่ปู่กล่าวถึงนั้นได้แก่อะไรบ้างปู่ พวกลูกหลานยังไม่ เข้าใจ ได้ยินแต่พ่อแม่ คนเฒ่าคนแก่โบราณพูดติดปากกันมาว่า ขอพรปีใหม่หรือไปขอ ศิลขอพรกับคนเฒ่าคนแก่และพระ ตลอดครูอาจารย์ที่เคารพนับถือตามวัดต่าง ๆ ดังที่พวก ลูกหลานมาขอศีลขอพรกับหลวงปู่วันนี้แหละ ส่วนที่ลึกซึ้งยิ่งกว่านี้ยังไม่เข้าใจกันเลยปู่

ตอบ หลักใหญ่ที่โลกยอมรับกันก็คือธรรม เช่นเขาขอความเป็นธรรมเป็นต้น เพราะ ธรรมเป็นที่ลงใจของโลก พอได้ยินว่าธรรมเท่านั้น ใจของแต่ละคนก็ชุ่มเย็นทั้งที่ยังไม่รู้ไม่ เข้าใจเลยว่า ธรรมคืออะไร ฉะนั้น ลูกหลานมาวันนี้ ปู่จึงจะมอบธรรมเป็นพรให้แทนพร ทั้งหลาย เพราะคำว่าพรอันประเสริฐนั้นก็ให้แก่ธรรมที่โลกยอมรับนับถือและกราบไหว้บูชา นี้แล ปู่จะให้พรอย่างละย่อ ๆ พอติดกับเวลา ขอให้ลูกหลานรับไปปฏิบัติกันเถิด จะเกิด ความสงบร่มเย็นแก่ตัวเราและครอบครัวอย่างประจักษ์ ธรรมย่อที่จะให้ดังนี้คือ

การที่เราฆ่าเขา เขาฆ่าเรา และการฆ่าสัตว์ทุกชนิดที่ครองตัวอยู่ด้วยชีวิต เป็น อัมมมงคลความลุ่มจมแก่ตนผู้ฆ่าและแก่เขาที่ถูกฆ่าเหล่านั้นอย่างยิ่ง ชนิดไม่มีอะไรเปรียบ ได้เลย เพราะทุก ๆ ชีวิตมีคุณค่ามากสำหรับตัวทุก ๆ ราย ไม่ควรไปแต่ต้องทำลาย จงหยุด จงงดกรรมอันโหดร้ายทารุณต่อกันนี้เสีย นี่เป็นพรข้อที่ ๑

สมบัติเงินทองของคูใจ ใครก็รักสวณ การทำลายสมบัติของคูใจให้พลัดพรากจาก ตัวเขา เป็นความโหดร้ายทารุณของผู้ทำ แก่สมบัติและจิตใจเขาอย่างยิ่ง ไม่มีอะไร เปรียบเทียบได้ แม้เคยทำมาก็จงหยุดจงงดอย่างเด็ดขาดอย่าทำต่อไป นี่เป็นพรข้อที่ ๒

ลูกหลานเขาเมียเขาผัวเขา คือสมบัติในหัวอกที่รักสวณอย่างยิ่งกว่าสิ่งใด ไม่ควร ล่วงเกินเป็นอันขาด จงรักษาอธิปไตยของกันและกัน ด้วยการเทียบหัวใจเขาหัวใจเราใส่กัน มนุษย์หัวขาดจากคอ ตับพุงทะลุแตกกระจายจากกันในชั่ววินาที ก็เพราะโทษของการ

ลวงล้ำขมขื่นเป็นต้นเหตุอันสำคัญ จงเห็นโทษมหาวินาศนี้อย่างถึงใจ และไม่สนใจไยดีกับกรรมอันลามกนี้ หัวกับคอจะได้อยู่กันอย่างสนิทไม่พรากกัน นี่เป็นพรข้อที่ ๓

มูสาคือการโกหก ตบหูตบตาหลอกลวงผู้อื่นให้ผิดจากปกติคือความมีความเป็นจริง ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียหายแต่น้อยจนถึงขั้นล่มจมฉิบหาย เป็นคำไม่ควรพูดไม่ควรโกหกอย่างยิ่งในวงมนุษย์ด้วยกัน ปากโกหกเป็นปากที่ขาดบาทสลึง คนโกหกเป็นคนขาดบาทขาดเต็ง มนุษย์เต็มบาทเต็มเต็งไม่ควรพูดโกหกมูสา จงพูดแต่ความสัตย์ความจริงเพื่อประโยชน์อันสมบูรณ์ต่อกัน นี่เป็นพรข้อที่ ๔

สุราของมีนเมาเคยทำมนุษย์ให้ขาดบาทขาดสลึง เสียผู้เสียคน เสียการเสียงาน เสียสมบัติเงินทองมามากต่อมากแล้ว จนประเมินโทษของมันไม่ได้ เราเป็นมนุษย์เต็มบาทเต็มเต็ง มิใช่มนุษย์ขาดเฟื่องขาดสลึง จึงไม่ควรนำสุรามาทำลายอวัยวะ สติปัญญาอันเป็นสมบัติมีค่าในตัวเราให้ด้อยลงและเสียไปอย่างยิ่ง สุราเป็นสิ่งบั่นทอนและทำลายมนุษย์สมบัติของมนุษย์และการงานของมนุษย์โดยถ่ายเดียว คือ เสียทรัพย์ ก่อความทะเลาะวิวาท เกิดโรค ถูกตำหนิตืดเย็น กิริยามารยาทรวากับหมาขี้เรื้อนที่ใครๆ รังเกียจ ไม่สมควรแก่ปกติชนหญิง-ชาย ไม่รู้จักอาย หน้าหนาหน้าชาหมดยางอาย ลดคุณค่ามนุษย์หมดคุณค่าในตัวมนุษย์ผู้กินสุรา เมาสุรา ความเป็นบ้าหาได้ง่ายในสุราและคนเมาสุรา หลานๆ จงรู้ว่านี่คือยาพิษ ไม่ควรสนใจไฝ่ฝืนกับสุราและนำมาดื่มมากเกินไป เดี่ยวเป็นบ้ากันทั้งโลก นี่เป็นพรข้อที่ ๕ ที่ปุมอบให้แก่หลานๆ วันนี้ซึ่งตรงกับวันขึ้นปีใหม่ และจงพากันเป็นคนใหม่ต่อไป จากคนคนเก่า ด้วยการฝึกหัดเปลี่ยนแปลงตนใหม่ จากที่เคยไม่ดีให้เป็นคนดีต่อไป เอาละพอ

การตะเกียกตะกายมาหาหลวงพ่อดังนี้ เพราะข้าพเจ้าลือมานานว่า หลวงพ่อเป็นพระองค์สำคัญทางภาคอีสานองค์หนึ่ง และเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่นด้วย อยากพบเห็นอยากกราบไหว้บูชา อยากฟังคำสนทนา อยากฟังธรรมเทศนาโปรดตามแต่หลวงพ่จะสะดวกโปรดได้ กระผมยินดีทั้งนั้น ที่สำคัญและอยากพบเห็นอยากกราบไหว้อย่างยิ่งก็คือองค์ท่านหลวงปู่ขาวนี่แล เพราะรำลือมานาน วันนี้สมใจปลื้มปีติอย่างบอกไม่ถูกเลยทีเดียว แหละปู

ปู่ถาม มาเห็นแล้วเป็นยังไง สมคำลือไหมละ

สมอย่างบอกใครไม่ได้ แต่ตื่นตันหัวอกเลยขณะนี้ ทั้งนี้เพราะเคยทราบแต่ในตำราว่าพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายท่านบำเพ็ญ และบรรลุมรรคผลนิพพานอยู่ในที่ต่างๆ กัน เช่นในป่าในถ้ำในเขาในครั้งโน้น อ่านแล้วให้เกิดความคิดต่างๆ เกี่ยวกับมรรค

ผลนิพพานในครั้งโน้น และทิวกระหายอยากฟังการบำเพ็ญและการบรรลุมรรคผลนิพพานของพระในครั้งนี่ ว่ามีท่านผู้บำเพ็ญและบรรลุธรรมได้เหมือนครั้งโน้นหรือเปล่านา บุญยังพอมีกี่มาได้ยินเรื่องของหลวงปู่มั่น ปู่เสาร์ และได้ยินเรื่องครูอาจารย์ทั้งหลายสายของท่านปู่เสาร์ปู่มั่นนี้ จนถึงเรื่องของหลวงปู่องค์ที่กราบเฝ้าอยู่เวลานี้ ทำให้เกิดความปลื้มปีติจนพูดไม่ออกบอกไม่ถูก มันเต็มตันอยู่ภายในนะปู่

เพียงได้โอกาสจะมาเยี่ยมหลวงปู่เท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างตลอดผู้เกี่ยวข้องสิ่งเกี่ยวข้องมันตกออกในทันทีทันใด ภายในภายในใจเขาไปหมดราวกับตัวจะเหาะลอย ที่เป็นทั้งนี้เพราะซาบซึ่งในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่ประทานไว้แก่สัตว์โลกเป็นคำสั่งสอนเสมอต้นเสมอปลาย คงเส้นคงวาทั้งฝ่ายมรรคและฝ่ายผล ไม่ผิดหวังแก่ผู้ปฏิบัติธรรมว่าจะไม่มีผลตอบแทนที่ควรแก่เหตุ ที่ยังมีข้อสงสัยอยู่บ้างก็ตรงที่คนสมัยโน้นกับคนสมัยนี้ ดูว่ามีกิเลสหนาบางต่างกันอยู่มาก เฉพาะอย่างยิ่งผู้สนใจปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง ยังรู้เห็นธรรมได้ยากกว่าครั้งพุทธกาลอยู่มาก ต้องลำบากลำบากมากกว่าจะรู้จะเห็นธรรม ดังในประวัติของหลวงปู่มั่น ภูริทัตตเถระ ที่ท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโนเรียบเรียงไว้ กระผมได้อ่านจนจบหลายเที่ยวไม่เคยเบื่อเลย หลวงปู่มั่นท่านลำบากมากกว่าจะรู้เห็นธรรม ทั้งนี้ก็กราบเรียนตามความรู้สึกเท่านั้น ส่วนความจริงจะเป็นอย่างไรนั้น ก็ขอความเมตตาชี้แจงจากหลวงปู่ด้วย จะเป็นพระคุณอย่างสูงแก่กระผมด้วย

ปู่ตอบ ฟังคุณพูดเกี่ยวกับศาสนธรรมที่ประทานไว้ กับคนมีกิเลสหนาบางในสมัยโน้นกับสมัยนี้ต่างกันก็น่าฟัง เรายังไม่ต้องพูดถึงท่านผู้สนใจปฏิบัติธรรม แต่ขอพูดเรื่องผู้ไม่สนใจแสวงธรรม แต่สนใจแสวงหากิเลสมากกว่าธรรมก่อน คนสมัยโน้นแม้ผู้ไม่สนใจแสวงธรรมแต่การแสวงสิ่งที่เป็นกิเลสมาพอกพูนหัวใจก็ไม่มากนัก ไม่แสวงหาหลายแง่หลายทางหลายเล่ห์หลายเหลี่ยม หลายสันพันคมเหมือนคนสมัยนี้ ในสายตาถือว่าแสวงกันอย่างออกหน้าออกตาเด่นดังจริง ๆ ทั้งอยากมั่งมี ทั้งอยากเด่นอยากดัง ทั้งอยากให้คนเคารพนับถือ ทั้งอยากให้เขาร่ำลือว่าตัวเก่งกล้าสามารถหมดทุกด้านทุกทาง จนไม่เป็นอันกินอยู่หลับนอนได้สนิท ทั้งสิ่งยั่วยวนกวนใจเพื่อเบิกทางกว้างของกิเลสโลภะ ราคะตัณหา ตาเป็นไฟก็นับวันขยายตัวมากขึ้นตาม ๆ กัน เมื่อเป็นเช่นนี้แม้ผู้มีนิสัยสนใจต่อธรรมทั้งหลายพยายามเที่ยวเสาะและบำเพ็ญ ก็ย่อมแหวกว่ายสิ่งเกี่ยวข้องซึ่งรุ่มลุ่มล้อมอยู่รอบตัวออกและบำเพ็ญด้วยความลำบากอยู่เป็นธรรมดา

ฉะนั้น ที่ว่าคนครั้งโน้นกับครั้งนี้มีกิเลสหนาบางต่างกันก็ไม่น่าจะผิด เพราะสิ่งส่งเสริมให้ฝ่ายต่ำมีกำลังมีมากกว่าสิ่งส่งเสริมทางฝ่ายธรรมให้เจริญ คนจึงมีทุกข์มาก

ลำบากทั่วดินแดนแม่ที่อยู่ในป่าในเขาก็ไม่เว้น เพราะสิ่งพาให้เป็นพินเป็นไฟมันวิ่งประสานทั่วถึงกัน ส่วนธรรมนั้นก้าวไม่ค่อยออกหรือก้าวไม่ออก เพราะไม่มีใครพาก้าว สุดท้ายก็ให้กิเลสตัณหาเอาสด ๆ ร้อน ๆ ต่อหน้าต่อตาว่า มรรคผลนิพพานไม่มี มีแต่ชื่อในตำราที่สอนไว้และเขียนไว้เท่านั้น นั่นฟังซิคุณ กิเลสมันออกกลดลายเห็นไหม ความจริงผู้เช่นนั้นมันมิได้มองดูธรรมพอชั้วกะพริบตายังกว่าการเฝ้ามองกิเลส วิ่งตามกิเลสจนตาแห้งขาปวดบวมเลย แล้วก็ทำตัวเป็นเครื่องมืออย่างเอกของกิเลส ให้ออกทำลายธรรมและทำลายหัวใจประชาชนชาวพุทธโดยหารู้ตัวไม่ นำทุเรศไม่น้อยเลยถ้าจะทุเรศนะ

ถาม คนชนิดนี้ที่เป็นเครื่องมือของกิเลสเพื่อทำลายธรรมและหัวใจประชาชนมีอยู่หรือปู้
ตอบ จะไม่มีอย่างไร นอกจากไม่พูดกันว่า มีเต็มแผ่นดินเท่านั้น ก็อยู่ไปสังเวชไปในวงผู้ดีมีธรรมและทรงธรรม คือมรรคผลนิพพานทั้งหลาย ทั้งนี้เพราะคนมีธรรมย่อมมีหิริโอตตปปะในใจ ไม่พูดสุมสี่สุมห้า ไม่พูดแบบสุมเดาเกาหมัด เพราะไม่มีขี้เรื้อนบ่อนทำลาย ไม่เหมือนคลังกิเลสที่ไม่สนใจในธรรม มันพูดได้ทั้งนั้นในเรื่องเสีย ๆ หาย ๆ เพราะไม่มี หิริโอตตปปะ ในหัวใจ จะเอาอะไรมากระดากอาย มีแต่ตัวหน้าด้านสันดานทำลายถือเป็นความสุข ให้เขามองหน้าแยบหนึ่งก็ว่าตัวเด่น ใครจะได้รับความเสียหายเพราะตัวเองไม่คำนึง

แม้ธรรมก็เป็นธรรม มรรคผลนิพพานก็เป็นมรรคผลนิพพานอยู่นั่นแล มิได้เอนเอียงหรือถลอกปอกเปิกไปเพราะปากสกปรกก็จริง แต่ผู้กำลังสนใจธรรมปฏิบัติธรรมเพื่อมรรคผลนิพพานซึ่งยังไม่เคยรู้เคยเห็นธรรมนั้นซิ มีส่วนเสียด้วยลมปากสกปรกอันนี้ได้ ท่านผู้รู้ผู้ทรงมรรคผลนิพพานอยู่เต็มหัวใจแล้ว ท่านจะหวั่นไหวอะไรกับปากกิเลสตัวทำลายนี้เล่า คนเราพอใจแสวงหาอะไรก็ได้ก็มีสิ่งนั้น แสวงหากิเลสก็ได้ ก็มีกิเลส แสวงมากก็มีมาก ขึ้นอยู่กับการเสาะแสวง แสวงธรรมก็ได้ก็มีธรรม แสวงมากก็มีมากจนสมบูรณ์ในหัวใจ ดังพระพุทธเจ้าและสาวกท่านแสวงกันและได้มาเป็นสรณะของชาวพุทธเรา คือท่านผู้แสวงธรรมรู้เห็นธรรมและทรงธรรมแท้โดยหลักธรรมชาติ มิใช่ธรรมจดจำ แต่เป็นธรรมแท้จริงในหัวใจ

คำว่าธรรมมีอยู่ตลอดอนันตกาลนั้น ฟังทราบที่ธรรมมิใช่ ดิน น้ำ ลม ไฟ แร่ธาตุต่าง ๆ มิใช่ อากาศ อวกาศ มิใช่สิ่งทั้งมวลในแดนสมมุติ ธรรมคือธรรมมิใช่สิ่งดังกล่าว เครื่องพิสูจน์ธรรมก็มีใช่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ซึ่งเป็นวิสัยเพียงดูรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัสเย็นร้อนอ่อนแข็ง ซึ่งอยู่ในฐานะของตนที่จะรับรู้สัมผัสได้เท่านั้น มิได้ลึกซึ้งกว้างขวางพอจะสามารถหยั่งรู้เห็นธรรมดังกล่าวนั้นได้ สิ่งที่สามารถ

สัมผัสรับรู้ธรรมทุกชั้นทุกภูมิได้ มีใจดวงเดียนี่เท่านั้น ใจจึงเป็นของคู่ควรแก่ธรรมทั้งหลายทั้งหยาบ กลาง ละเอียด จนถึงวิมุตติธรรม นอกนั้นไม่มีอะไรสามารถสัมผัสรับรู้ธรรมได้ พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ พระสาวกของพระพุทธเจ้าทุก ๆ องค์ ทรงรู้ธรรมเห็นธรรมด้วยใจ มีใช้ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กาย เลย ใจจึงเป็นภาชนะอันเหมาะสมกับธรรมทุกชั้นทุกภูมิอย่างยิ่ง เมื่อได้รับการปรับปรุงแก้ไขและการบำรุงรักษาโดยถูกต้อง เช่นการปฏิบัติจิตตภาวนาเป็นต้น

ถาม คำว่าธรรมมีอยู่นั้น มีอยู่ที่ไหน ปู่

ตอบ มีอยู่ที่ธรรม ถ้าใจปฏิบัติธรรมมีสมณะ วิปัสสนาธรรมเป็นต้น ธรรมก็สัมผัสที่ใจ รู้กันที่ใจ เกิดที่ใจ และธรรมก็อยู่ที่ใจ เช่น สมาธิ ผู้ปฏิบัติจิตตภาวนาต้องทำที่ใจและรู้สมาธิขึ้นที่ใจ จากนั้นใจนั้นก็มีความสมาธิ สมาธิก็อยู่ที่ใจดวงนั้น แม้วิปัสสนาตลอดวิมุตติหลุดพ้นก็เป็นไปกับใจในทำนองเดียวกันกับสมาธิเกิดที่ใจนี้ ด้วยเหตุนี้ธรรมจึงไม่อยู่ที่ไหน นอกจากอยู่กับธรรมและอยู่กับใจของผู้ทำให้เกิดให้มีเท่านั้น ฉะนั้นธรรมแท้จึงมิได้อยู่ในวงสมมุติ นอกจากสัญญาธรรม คือธรรมในความจำและธรรมในขอบข่ายของสมมุติจึงอยู่ในสมมุติ เพราะสมมุติพาอยู่พาไปพาให้เสื่อม พาให้เจริญ พาให้ทันสมัย พาให้ล้าสมัย ธรรมแท้มิได้อยู่ในขอบข่ายแห่งสมมุติ จึงไม่มีคำว่า ล้าหรือทันสมัย

ถาม แหม ละเอียดและนำอัครรรย่มากนะปู่ ธรรมที่ฟังวันนี้กระผมยังไม่เคยฟังจากที่ใดผู้ใดมาก่อนเลย เพิ่งได้ฟังวันนี้อย่างจุใจที่หิวกระหายมานาน ธรรมแท้ที่กล่าวถึงนี้ ถ้าผู้ไม่รู้ก็พูดไม่ได้พูดไม่ถูก พูดไม่เป็น เพราะไม่ใช่ธรรมคาดคะเน ธรรมต้นเดา แต่เป็นธรรมของจริงจากใจโดยแท้ ตั้งธรรมในพระทัยของพระพุทธเจ้าและธรรมในใจของสาวกท่านอัครรรยจริง สมใจที่มาวันนี้ ธรรมนี้คนกิเลสหนา ๆ ดังพวกกระผมจะมีทางรู้ได้ไหมปู่

ตอบ ขณะยังมีกิเลสหนา ๆ ไม่ว่าใคร ๆ รู้ไม่ได้ทั้งสิ้น แม้พระพุทธเจ้าก็ยังไม่รู้ไม่ได้ ขณะจะรู้และขณะรู้กิเลสต้องเบาบางและกิเลสต้องหมดสิ้นไปจากใจ เพราะธรรมปฏิบัติสังหารทำลาย ฉะนั้น ท่านจึงสอนให้อบรมฝึกฝนจิตใจชำระจิตใจ ซึ่งเป็นการชะล้างกิเลสในขณะเดียวกัน จนกิเลสสิ้นจากใจแล้วย่อมรู้ได้ทุกคน เพราะธรรมไม่มีคำว่าล้าเอียง

หลวงปู่เริ่มป่วยจากโรคชรา

นับแต่ปี ๒๕๒๖ อย่างเข้ามา อาการเจ็บป่วยออก ๆ แอด ๆ ของหลวงปู่ก็เริ่มปรากฏมาพร้อม ๆ กันราวกับได้นัดแนะกันไว้ ท่านมักเจ็บป่วยบ่อย ๆ ทั้งที่ปกติโรคชราทำงาน

ประจำชั้นอยู่แล้ว เริ่มลุกและเดินไปไหนมาไหนไม่ได้ ต้องนอนอยู่กับที่เป็นปี ๆ อยู่แล้ว โรคที่เพิ่มความทรุดโทรมก็ปรากฏขึ้นเรื่อย ๆ จนรู้เห็นได้ชัดในสายตาและความรู้สึกของ บรรดาศิษย์ และประชาชนที่เข้ากราบเยี่ยม ส่วนคณะนายแพทย์ที่คอยดูแลรักษาหลวงปู่เป็นประจำไม่ขาดตลอดมานั้น คือ คณะแพทย์ทางอำเภอหนองบัวลำภู และคณะแพทย์ทางโรงพยาบาลอุดรฯ ได้ควบคุมดูแลอาการของท่านเป็นประจำ

ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ นับว่าได้ดูแลท่านหลวงปู่อย่างใกล้ชิดท่านหนึ่ง ทั้งเวลาปกติและเวลาเจ็บป่วย มีการไป ๆ มา ๆ อยู่เสมอมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ทั้งหมดที่มาจากสำนักพระราชวังเป็นครั้งคราว ช่วยกันพยาบาลรักษาท่านอย่างใกล้ชิด ด้วยความสนิทใจและเคารพเลื่อมใสในหลวงปู่จริง ๆ แม้เช่นนั้นอาการต่าง ๆ ก็คอยแต่จะกำเริบอยู่เสมอ

ท่านมีอาการเวียนศีรษะเป็นประจำ นั้งนานไม่ค่อยได้ นี่เป็นสาเหตุแห่งโรคชนิดอื่นจะตามมา เช่นโรคบวมตามหลังมือหลังเท้า อ่อนเพลียมาก ฉันทไม่ได้ อาการเหล่านี้ค่อยทวีความรุนแรงขึ้นทุกวันเวลา จนกลายเป็นคนไข้หนักทั้งที่หาใช่จริง ๆ ไม่เจอ เจอแต่อาการเหล่านี้ในองค์ท่าน ไม่ปรากฏมีโรคชนิดใดอย่างแท้จริงปรากฏเลย ในความรู้สึกของหมอและคนทั่วไป จึงรวมลงในจุดเดียวกันว่า ท่านมรณภาพด้วยโรคชราโดยแท้ การเขียนเรื่องอาการป่วยของท่าน เห็นว่าไม่มีอะไรแปลกและพิสดารผิดธรรมดา จึงเขียนเพียงย่อ ๆ พอท่านผู้อ่านทั้งหลายเข้าใจกัน

วันจันทร์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๐๕.๔๕ น.หลวงปู่ก็มรณภาพด้วยอาการอันสงบ ท่ามกลางสานุศิษย์ซึ่งมีจำนวนไม่มากนักในเวลานั้น เพราะเป็นตอนเช้า พระก็เริ่มออกบิณฑบาต ประชาชนก็ยังมีไม่มาก ที่กุฏิใหญ่ที่ท่านพักเป็นประจำในวัดถ้ำกลองเพล อ.หนองบัวลำภู จ.อุดรธานี

เมื่อข่าวมรณภาพท่านแผ่กระจายออกไป ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน พระเถรทรบาทต่างก็หลั่งไหล มากกราบเยี่ยมศพท่านเป็นจำนวนมากจนไม่อาจพรรณนา ทางจังหวัดได้รายงานเรื่องนี้ไปยังสำนักพระราชวังโดยด่วน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับเป็นศพในพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด เวลา ๐๙.๐๐ น.ได้เคลื่อนย้ายศพหลวงปู่ มาตั้งบำเพ็ญกุศลที่ “ศาลาเมตตาอนาลโย” โดยเปิดโอกาสให้ศรัทธาประชาชนทั่วไปเข้ากราบนมัสการรดน้ำศพ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๔.๐๐ น.ถึง ๑๕.๐๐ น.เวลา ๑๖.๓๐ น.สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จมาพระราชทานน้ำอาบศพ และทรงเป็นประธานในงาน โดย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับไว้เป็นศพในพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด และตั้งศพบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน โศกโศก น้ตรเบญจา ตั้งประดับและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชทานเงิน ๔ แสนบาท เป็นค่าอาหารถวายพระและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอด ๗ วันด้วย

กำหนดการงานศพของหลวงปู่ขาว

วันที่ ๑๗-๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๙.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงราชานุเคราะห์เป็นเจ้าภาพสวดศพ ส่วนทางราชการจังหวัดอุดรธานี สลับกันไปฟังสวดพระอภิธรรม เวลา ๐๘.๐๐ น.ของวันรุ่งขึ้น ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ โดยราชการหน่วยต่าง ๆ ของจังหวัดอุดรธานี และสลับกันไปฟังสวดพระอภิธรรม และคอยดูแลความเรียบร้อยของงาน ภายใต้การอำนวยการของ นายสมภาพ ศรีวรรณ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี และนายธนวัฒน์ วีระธรรมพูลสวัสดิ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๖.๐๐ น.พระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุเข้าโกศ

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๔.๐๐ น.นายพิศาล มูลศาสตร์สาทร ปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ไปคารวะศพหลวงปู่ขาว รับพระราชทานโปรดเกล้าฯ วางหรีดของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร และพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาทรงร่วมทำบุญฟังสวดพระอภิธรรม

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๐๐ น. พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ผบ.ทบ. เดินทางไปคารวะศพท่าน

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯบำเพ็ญพระราชกุศลครบวันที่ ๗ ทรงพระราชทานมอบให้นายสมภาพ ศรีวรรณ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นตัวแทนพระองค์ในการบำเพ็ญกุศลต่อไป โดยพระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา ในพระพิธีสวดพระอภิธรรม

หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงราชานุเคราะห์เป็นเจ้าภาพสวดศพครบ ๗ วันแล้ว ได้มีศิษยานุศิษย์มาจองเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม สืบต่อกันไปมิได้ขาด

เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ดร.เชาวน์ ณ คีลวันต์ องคมนตรี
คุณธนตร-คุณกิมเตียว เอียสกุล อาจารย์สรรรเสริญและอาจารย์สุมาลี อุทัยเฉลิมเป็น
เจ้าภาพ และมีผู้จองเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมต่อไปจนถึง ๕๐-๑๐๐ วันมิได้ขาด และ
จะมีต่อไปจนถึงวันพระราชทานเพลิง โดยเฉพาะในรอบ ๗ วัน ทุก ๆ วันจันทร์ ซึ่งเป็นวัน
พระราชทานราชานุเคราะห์เป็นเจ้าภาพตลอดไป จนถึงวันพระราชทานเพลิง

กำหนดการพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่ขาว อนาลโย

คณะกรรมการประชุมเลือกเอาพลลาญหิน ซึ่งเป็นเนินสูงและกว้างขวาง เหมาะกับ
ประชาชนจำนวนมากที่มาในงาน เป็นที่พระราชทานเพลิงศพท่าน ที่ตั้งกล่าวนี้อยู่ในบริเวณ
วัดถ้ำกลองเพล แต่อยู่ด้านตะวันตก ห่างจากถ้ำไปประมาณกิโลเมตรกว่า มีทางรถไปมาได้
รอบทิศรอบด้าน รถไม่สวนทางสายเดียวกันเวลากลับจากที่พระราชทานเพลิง

การกำหนดวันพระราชทานเพลิง กำหนดเอาวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เป็นวัน
พระราชทานเพลิง เริ่มงานวันที่ ๑๐-๑๑-๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

คณะกรรมการที่รับผิดชอบในงานนี้ และคัดเลือกสถานที่พระราชทานเพลิงคือ

- ๑.สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.
- ๒.พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี
- ๓.พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภริโต เจ้าอาวาสวัดถ้ำกลองเพล อุดรธานี
- ๔.พระเทพสุเมธี เจ้าคณะภาค ๑๐
- ๕.พระศรีธรรมวงศาจารย์ อุดรธานี
- ๖.นายสมภาพ ศรีวรรณ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
- ๗.นายธนวัฒน์ วีระธรรมพูลสวัสดิ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
- ๘.ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์
- ๙.ร้อยเอกวีระพันธ์ จังคศิริ นายอำเภอหนองบัวลำภู

สถานที่พระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ขาวแห่งนี้ เมื่อเสร็จจากการพระราชทานเพลิง
ศพผ่านไปแล้ว จะใช้เป็นที่สร้างอนุสาวรีย์หลวงปู่ให้จรัสถาวรต่อไป เพื่อเป็นปูชนียสถาน ที่
รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวพุทธตลอดกาลนาน

การเขียนประวัติของปู่ท่าน ก็คงจะยุติเพียงเท่านี้ เพราะได้เรียนไว้แล้วแต่ต้นว่า ทุกวันนี้สุขภาพไม่ดี โรคกำเริบบ่อย สัญญาชั้นธเลวไหล งานการยุ่งมาก พยายามแย่งอุปสรรคที่กล่าวมา มาเขียนพอเป็นปากเป็นทางเพียงเท่านั้นเอง ไม่ละเอียดยกเว้นถึงตามความเป็นมาของท่าน นับแต่วันบวชมาจนถึงวันมรณภาพเลย (วันท่านนิพพาน ใครจะว่า หลวงตาบัวเป็นบ้าก็ว่าได้ ไม่ขัดไม่แย้ง พอใจเป็นบ้าด้วยความสมัครใจ) จึงหวังได้รับอภัยจากท่านผู้อ่านทั้งหลายโดยทั่วกันเช่นเคย ขอความสวัสดีมงคล จงเกิดมีแต่ท่านผู้อ่านโดยทั่วกันเทอญ.
